

Anekse.

A. jest pojem mezinárodního práva veřejného, znamenající jednostranný akt, kterým stát anektující rozšiřuje svoje území o celek nebo část cizího státního území. Na rozdíl od změny státního území v případě okupace (viz okupace) na anektovaném území doposud jiný stát vykonával svoji suverenitu. A-i jeho suverenita v rozsahu anektovaného území zaniká, a území podrobena jest napříště suverenitě státu anektujícího.

A-i nemusí nezbytně předcházeti válka, a může k ní dojít i v míru. Tak příkladem uvádí se a. církevního státu Itálii r. 1870, Massavy Itálii r. 1885. Než pozornost k možným případům tohoto druhu byla sama obrácena teprve v poslední době (Schaetzel), a a. znamená v první řadě jednostranné nabytí území ve válce. K této a-i dochází daleko nejčastěji, stát anektující pravidelně podniká válku právě za tím účelem, aby svoje území rozšířil. V průběhu historie uskutečňuje se tu pak častěji a. celého státního území, k níž dochází, když posavadní jeho suverén byl vojensky zničen, území podrobena a došlo tak k debelaci, k násilnému zániku státu ve válce. V každém případě nestačí však ani dříve, ani později k a-i pouhý úmysl anektovati, nestačí také držení nepřítelova území vojenskou mocí samo o sobě, nýbrž je zapotřebí, aby dobyvatel, zajistiv si pevně držení území, na jevo dal určitý svůj úmysl anektovati. Rozeznává se tu mezi výbojem a podrobením (Oppenheim). Vzhledem k těmto náležitostem a. nebyla na př. a-i a. burských států, kterou Velká Británie předčasně vyhlásila r. 1900 během trvající války, ani a. Tripolisu a Kyreneiky, vyhlášená rovněž předčasně Itálií ve válce s Tureckem r. 1911.

Ještě XX. století přineslo případy zcela vyslovených a-i. Tak a. burských států Velkou Británií v r. 1900—1902, Tripolisu a Kyreneiky Itálií r. 1911, Cypru Velkou Británií r. 1914. V XIX. století lze vedle a. některých italských států, provedené r. 1860 královstvím Sardinským, jako významný příklad uvést i jmenovitě a-i království Hannoverského a několika ještě jiných německých států Pruskem r. 1866. Na počátku XIX. století, a tím více ovšem v dobách dřívějších, byly pak vůbec přesuny v panství i existenci států vyvolávány velmi často, ba nejčastěji a-i. Bylo obecně tehdy uznáváno „právo výboje“ (droit de con-

quête, Eroberungsrecht), podle něhož státu přisuzováno bylo přímo právo násilím vzít i v držení území států druhých. K ustavení nové suverenity na cizím území postačovala podle těchto názorů skutečnost vítězného jeho držení sama o sobě, a o zániku a vzniku států rozhodovala tak válečná okupace státního území (occupatio bellica). Tato bývala v důsledku práva výboje okupantovi právním titulem nabytí území. Teprve koncem XVIII. století počíná se rozlišovati mezi válečnou okupací území jako přechodným stavem, nerozhodujícím o suverenitě nad územím, a mezi a-i, dávající vznik stavu trvalému, nové suverenitě nad územím. Francouzská revoluce jasně vyslovila se proti právu výboje, a v jejím duchu demokracie XIX. století odsuzuje a-i vůbec. Výsledkem této změny názorů jest, že autoři práva mezinárodního opouštějí s rostoucí rozhodností a-i jako ústav práva mezinárodního, a. přestává býti v moderním právu mezinárodním právním jednáním, a není více právním titulem nabytí státního území. Nelze ovšem vyloučiti a-i jako faktum: než toto faktum dnešnímu právu mezinárodnímu se jeví právě jako skutečnost, na kterou se připínají sice různé právní účinky, ale která přestala býti právním titulem. Čl. 10 úmluvy o Společnosti národů, zaručuje teritoriální integritu členů Společnosti, vyloučil nepřímo možnost a.

Literatura.

Vedle spisů cit. u Cese územní pro starší dobu zvláště Nysovo: *Le droit international*; J. Lameire: *Historie du droit de la conquête*. K novějšímu názoru na a-i Basdevant: *La révolution française et le droit international*; Cavaglièri, Schoenborn, Schaetzel. Vladimír Vochoč.

Arbitráž mezinárodní

viz Rozhodčí soudy mezinárodní.

Archivy.

1. Pojem a.; poměr a. a registratury. 2. Organizace a-nictví v bývalé monarchii; jednotlivé a., a-ní rada. 3. Organizace a-nictví v Čsl. republice.

1. A. — podle definice holandské teorie — je „souhrn psaných, kreslených a tištěných dokumentů, které některý úřad nebo jeho úředník v úředním postavení přijal nebo vyhotovil s určením, že podle předpisů mají zůstatí při úřadu nebo při jeho úřednících“. Tato definice vystihuje